

INO's formålsparagraf er «Folk og Land»s rettesnor

Nyvalgt formann med klare uttalelser

Knut Baardseth ruver på mange måter, og INOs årsmøddeltagere var glade da han aksepterte å ta på seg formannsvervet. Han har rike kunnskaper om de forhold INO arbeider med, stor erfaring med organisasjonsarbeide og omfattende personalkunnskap. Dette i tillegg til hans arbeidskapasitet gjorde valget til et lykkelig valg.

Avisen fant tiden inne til en prat og fikk litt av hans tid på INOs kontor.

F&L: Noe sent, kanskje, men av godt hjerte gratulerer vi med vervet. Du ble valgt enstemmig og uten motkandidat. Det må være et godt utgangspunkt for arbeidet ditt?

KB.: Ja det kan man si. Når man tar på seg et verv er det alltid gledelig at oppslutningen er god. Det styrker troen på at de synspunkter man har, faller sammen med medlemmenes synspunkter.

F&L: Det er en rekke forhold som gjør årsmøtets valg til «et lykkelig valg». Du har ledererfaring fra mange hold og kjenner både INOs saker og dets medlemmer godt. Hvordan ser du på samarbeidet både innen styret og med de forskjellige grupperinger innen medlemmene? Det er jo en høyst uensartet forsamling du har med å gjøre. I INO finnes folk fra alle yrker og trolig fra de fleste politiske partier.

KB.: Dette tror jeg vil gå bra. Jeg vil bestrebe meg på å holde en helt nøytral linje i relasjon til de politiske forhold i dagens Norge. Ethvert avvik fra denne linje vil føre til splittelse. Vi skal huske på at vi ikke er noen politisk bevegelse, men et historisk institutt med en utvetydig formålsparagraf.

F&L: Kanskje du vil referere formålsparagrafen som du vil holde deg så strengt til.

KB.: Ja det gjør jeg gjerne. Der står det:

«Instituttets formål er almennyttig, objektiv forskning og publisering vedrørende norsk historie omkring verdenskrigen 1939 - 45 og tidsrommet før og etter denne». Dette er det hele - men mer enn nok . . .

F&L: Det sies at det blant INOs medlemmer finnes folk som vil gjenopplive Nasjonal Samling, bekjempe innvandringspolitikken o.s.v. Hva har du å si til det?

KB.: Jo, det har vi nok. Som jeg sa innledningsvis har vi medlemmer med de forskjelligste oppfatninger om dagens samfunn. Noen forguder Quisling - andre forbanner ham. Noen vil ha fast stasjonering av NATO-tropper i Norge - andre vil vi skal melde oss ut av NATO. Noen vil at Norge skal gå inn i EF - andre sier at det er landsforræderi. Det er nok fora i det norske samfunn hvor man kan forfekte synspunkter om både det ene og andre. I INO hører denslags ikke hjemme. Det er en eneste ting som samler INO-medlemmene og det er den grove urett vi ble utsatt for da man forvrengte historien og satte landssvikstemplet på oss. Å bringe frem den historiske sannhet slik at stemplet forsvinner, er hele hensikten med INOs arbeide.

F&L: Har INO medlemmer som ønsker å forandre formålsparagrafen?

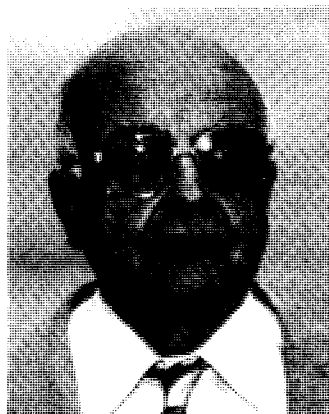
KB.: Det har aldri vært snakk om å forandre formålsparagrafen.

F&L: Er det saker du spesielt ønsker å arbeide med?

KB.: Det må bli å spre opplysning om det som virkelig skjedde i denne meget tragiske tid for vårt folk og vårt land - særlig rettet mot de unge - historikere og andre sannhetssøkere - som nå etterhvert kommer i tanke om at den tapende part også kan ha noe å bidra med.

F&L: Andre saker?

KB.: Noe av det viktigste i tiden fremover er å sørge for en

Knut Baardseth

skikkelig tidsmessig registrering av alt INO har hånd om av litteratur og dokumenter slik at det blir lettere tilgjengelig for de som søker opplysninger. Det er også meget viktig at de som sitter med interessante ting tar kontakt med INO for komplettering.

F&L: På årsmøtet var det oppslutning om å prøve å få skoleleungdommen i tale, ja andre også selvsagt, gjennom studie-sirkler eller lignende.

KB.: Det er riktig som du sier. Dette kan være en vei å gå for å imøtekomme ønsker, - ikke minst fra våre etterkommere som ikke riktig kan begripe at deres foreldre var så fæle mennesker som det er blitt berettet om. Arbeidet er i gang og vi håper oppslutningen blir god.

F&L: Hvordan går det egentlig med oppslutningen til INO? Blir den «naturlige avgang» kompensert gjennom nye medlemmer?

KB.: Det er nå 44 år siden krigen sluttet og frafallet er stort. Allikevel holder medlemstallet seg stabilt . . . Dette kommer antagelig av at det samtidig kommer til flere pensjonister som tidligere har vært tvunget til anonymitet p.g.a. arbeidsforhold og lignende. Det ser også ut til at tilsiget av yngre er økende. Dette gjelder særlig våre etterkommere. Av og til kommer det også folk som tidligere aldri har hatt med oss å gjøre, men som har fått interesse for vår sak i de senere år.

F&L: Mener du at belastningen for familien fortsatt kan være så stor at hensynet til den bør gå foran den åpenhet som du som INO-formann selvfølgelig ønsker?

KB.: Dette er et ømtålelig spørsmål som hver og en må avgjøre for seg selv. Jeg bebreider ingen for at de opprettholder sin anonymitet. Men jeg vil nok si at frykten for ubehageligheter idag er betydelig overdreven i de fleste tilfeller.

F&L: Det koster også penger å drive INO. Hvordan er finansene?

KB.: Jeg føler meg overbevisst om at det historiske materiale som nå er tilgjengelig, er fullt tilstrekkelig til å dokumentere hva vi sto for. Likeledes har vi fullt habile mennesker til å bearbeide dette. Problemet med å nå ut er rett og slett penger. Siden du spør om det økonomiske, kan jeg si at det er omtrent som før, men langtfra tilstrekkelig. Hele aktiviteten er basert på gratis arbeide og frivillige gaver.

Enn om de som velger å være anonyme betalte litt ekstra for sin passivitet ved å være mer rundhåndet? Det vile også inspirere de aktive til øket innsats. Noen betenker INO med testamentariske gaver. Da kommer det ofte noe som virkelig monner. Flere bør overveie dette før det er for sent.

F&L: Tror du at det GJEN-NOMSLAGET vi snakker om og håper på kan komme uten at de groveste feil i historiebøkene blir rettet?

KB.: Fra tid til annen kommer det nå spredte «gjennomslag» i pressen og på annen måte: - og det fra hold hvor dette var utenkelig for bare få år siden. Dessverre har dette lett for å bli borte igjen hvis de offisielle historiebøker og leksika ikke blir korrigert. Her ligger det en meget stor oppgave for INO.

F&L: Du er den første frontkjemper i INOs formannsstol. Tror du dette er av betydning for ditt arbeide?

KB.: Jeg antar at det vil være en fordel. Bl.a. fordi massemediene nå nesten daglig bringer avsløringer om hva vi kjempet mot.

F&L: Hva med INOs fremtid? NS folk er jo underlagt livets lov, de også.

KB.: Dette spørsmål opptar meg sterkt. Ett er sikkert - vi skal drive på så lenge det er folk nok til å holde det gående.

F&L: Men etterpå?

KB.: Det vil bli gjennomført en ordning slik at vårt historiske materiale blir bevart for ettertiden. Det blir samtidig en ordning slik at historikere og andre interesserte får adgang til materialet. Dette arbeide er i god gang. Vi «bereder vårt bo» i tide.

F&L: Har du hatt tid til å innlemme en eller flere hobbyer i din virksomhet? Er det med deg som med så mange gårdbrukere at også fritiden trekker deg ut i skog og mark? Du liker kanskje å gå på jakt?

KB.: Jeg driver ganske mye med EDB. Kona sier at jeg overdriver dette og hevder at hun er blitt «Computer-enke» . . . På jakt går jeg ikke. Jeg har skutt et eneste skudd etter krigen og det var da jeg måtte skyte hunden vår. Kona sendte med en boks leverpostei forat Max skulle få noe godt til slutt. Max så bare bedende på meg og rørte ikke leverposteien . . .

(Forts. side 6)

Hvem burde ha visst hva?

Den romerske senator Cato, avsluttet iflg. historien sine taler med den illevarslende ytring: Forøvrig er det min mening at Kartago bør ødelegges! Den stedige påstand bunnet i en dyp mistro til kartagerne - og historien ga ham jo rett. Nå skal vil vel ikke se bort fra at dette vakre ønske var medvirkende til at han fikk rett. Det kunne vel neppe bedre forholdet mellom partene.

En annen påstand som historien ikke har fart så pent med, men som ble hevdet med ennå større stedighet, var rettsoppgjørets klassiske: Tiltalte burde ha visst. Tusener på tusener ble etter krigen dømt til meget strenge straffer på denne lettvinde premissen. Domstolene hadde ingen tvil, så den kunne ikke komme tiltalte til gode. «Tiltalte burde ha visst.»

Ettertiden har visst at mange burde ha visst andre ting enn dem de fikk å vite. Folk og Land vil i et par nummer fremover presentere regjeringsadvokat Kristen Johansens tolkninger og retningslinjer til Norges Industriforbund av norsk og internasjonal lov i forbindelse med okkupasjonen.

Handelsgartner Omberg sendte utredningen og sine egne kommentarer til Nationen allerede i 1946, selvsagt uten å få plass i avisens spalter. Hans sønn, Ragnar, har funnet saken i etterlatte papirer og sendt oss den. O. Omberg døde i 1970.

Regjeringsadvokat Kristen Johansen:

NORSKE BØRGERE KAN IKKE TREKKES TIL ANSVAR FOR Å HA FULGT OKKUPANTENS PÅBUD

Den 27. mai 1940 sendte regjeringsadvokat Kristen Johansen følgende betenkning til Norges Industriforbund.

Efter anmodning tillater jeg mig aa gi et resyme av de utalelser jeg har avgitt om de rettslige følger av krigsbegivenhetene i Norge.

Tirsdag 9. april, eller natten til denne dag, begynte den tyske hærmakts aksjon i Norge. Samme natt forlot konge, storting og regjering landets hovedstad. Den 9. april blev motstanden oppgitt i Oslo, derimot fortsattes motstanden paa andre punkter, hvorfor krigstilstand ble erklært aa herske mellom Tyskland og Norge. I dag er det faktisk forhold, forsaavidt, at den tyske hærmakt behersker landet op til Mo i Rana, og dessuten holder Narvik besatt med den styrke som er beleiret av norske, engelske - franske militære. Lengre nord holdes landet av den norske stridsmakt. Formentlig befinner den norske konge og regjering Nygaardsvold sig der.

Umiddelbart efter besettelsen av Oslo innsatte major Quisling sig som regjering i Oslo. Efterat Høyesterett som den eneste gjenværende statsmakt hadde innsatt et administrasjonsråd, og dette var akseptert av den tyske hærmakt, traadte den quislingske regjering tilbake.

Innen den okkuperte del av landet utøves den civile statsmyndighet, som følger av okkupasjonen, av en utnevnt Reichskommissar.

Den i Nordlandene værende norske regjering har erklært at all norsk eiendom og alle norske fordringer i utlandet er overtatt av den i henhold til Grunnlovens § 105. Hvorvidt denne bestemmelse har rettslig gyldighet eller ei, er et spørsmål som det ikke er grunn til aa diskutere naa og paa dette sted. Faktisk medfører bestemmelsen iallfall at de oprinnelige eiere eller fordringshavere i alminnelighet for tiden ikke kan disponere over det som omfattes av bestemmelsen.

Forholdet er idag for den del av Norge, som ikke ligger nedenfor Mo i Rana, at vi samtidig har en norsk konge som utøver regjeringsmakt gjennom sin regjering med et potensielt Storting og en tysk okkupasjonsmyndighet med et norsk administrasjonsråd og befolkning. Det sier sig selv at en ikke, hvis det er uoverensstemmelser mellom paabud fra disse to sett myndigheter, kan lyste begge. Der maa følgelig finnes en skil-

lelinje mellom de tilfeller, hvor den rettslige myndighet tilligger den ene og den annen.

Rent rettslig er det første spørsmål, om en regjering som ikke alene faktisk, men også rent geografisk mangler mulighet for aa haandheve sin myndighet overhodet kan gi paabud for det område, hvor den ikke kan utøve myndigheten.

Dette spørsmål er der for tiden ikke grunn til aa undersøke.

Det som fortiden har interesse er spørsmålet om hvor langt okkupasjonsmakten og administrasjonsraadets myndighet gaar. Innledningsvis er aa si at «den lovmessige makt faktisk er gaatt over til okkupanten», (Haagerkonvensjonens art. 43) for det forannevnte omraade, hvilket som bekjent er den overveiende del av Norge. Det befinner sig «faktisk under den fiendtlige hærs myndighet». Og denne myndighet «er befestet og istand til aa gjøre sig gjeldende.» (Haagerkonvensjonens art. 42).

Krig er saa gammel som det menneskelige samfund. Det kan ikke med noen rimelighet bestrides at krigens lov oprinnelig har vært at makt er rett. Men dette gjelder ikke ubegrenset. Visse ideer har kjempet sig frem til seier, saaledes at de er blitt en bestanddel av den civiliserte verdens tankeverden. De er i inngressen til 4.ds Haager overenskomst uttrykt saaledes:

«Befolkningen og de krigførende skal beskyttes av og stilles under folkerettens prinsipper, saaledes som det fremgaar av fastslaaete sedvaner mellom civiliserte nasjoner, av menneskelighetens lov og den offentlige samvittighets krav.»

Dernest har de deltagende i Haagerkonvensjonene av 1907 til 1910 uttrykkelig bunnet sig til krigstilfelle aa overholde visse bestemte regler. Av interesse i vaar forbindelse er reglementet angaaende landkrigens lover og sedvaner art. 42 ff., hvorav hit-settes:

Art. 42. «Et omraade betraktes som okkupert, naar det faktisk befinner sig under den fiendtlige hærs myndighet. Okkupasjonen utstrekker sig kun til de omraader, hvor denne myndighet er befestet og istand til aa gjøre sig gjeldende.»

Art. 43. «Naar den lovmessige makt faktisk er gaatt over til okkupanten, skal denne ta enhver forholdsregel, som beror paa ham, forsaavidt mulig aa gjenoprette og sikre den offentlige orden og det offentlige liv. Okkupanten skal herunder respektere de lover som gjelder i

landet medmindre der foreligger absolutte hindringer herfor.»

Art. 44. «Det er forbudt en krigførende aa tvinge befolkningen paa et okkupert omraade til aa gi opplysninger om den annen krigførende hær og forsvarsmidler.»

Art. 46. «Familiens ære og rettigheter, individenes liv, den private eiendom, den religiøse overbevisning og religionsutøvelsen skal respekteres. Privat eiendom kan ikke inndras.»

Art. 48. «Hvis den okkuperende paa det besatte omraade opkrever skatter, toll og avgifter som er paalagt til fordel for staten, skal han saavidt mulig følge de for ligningen og skattefordelingen gjeldende regler, og det paaligger da den okkuperende aa utrede utgiftene til administrasjon av det besatte omraade i den utstrekning hvori den lovlige regjering var forpliktet hertil.»

Art. 49. «Andre pengeytelser enn de i foregaaende artikkel omhandlede skatter, kan den okkuperende kun opkreve paa det besatte omraade, naar det skjer til armeens behov eller til omraadets administrasjon.»

Art. 51. «Ytelse in natura og tjenester kan kun fordres av kommuner og innvaanere, naar det er til okkupasjonshærens behov. De skal staa i forhold til landets hjelpemidler, og skal ikke være av den natur at de innebærer forpliktelser for befolkningen til aa ta del i krigsoperasjonene mot fedrelandet.»

Ytelsene og tjenestene kan kun fordres med myndigelse av den som kommanderer paa vedkommende sted.

Ytelse in natura skal saavidt mulig betales kontant, hvis dette ikke gjøres skal de bekrefte ved kvittering, og de skyldige summer betales snarest mulig.»

Art. 53. «Den hær som holder et omraade besatt, kan bemektige sig de rede penger, kapitaler og fordringer, som i egentlig forstand tilhører staten, vaabenoplag, befordringsmidler, magasiner, proviant og overhodet enhver rørlig eiendom, staten tilhørende, som kan tjene krigsoperasjonene.

Alle midler til forsendelse og transport paa land, sjø eller i luften av meddelelser, personer eller ting - bortsett fra de tilfeller som er ordnet med sjøretten, saavel som vaabenoplag og overhodet alle krigsfornødenheter kan tas selv om de tilhører private personer, men skal erstattes, skadeserstatningen ordnes ved freds slutningen.»

Paa basis herav kan visse almindelige regler oppstilles. En

maa imidlertid ha for øye at disse selv, og i særdeleshet spørsmålet om de faktiske forhold, som er avgjørende for deres anvendelse, ikke kan diskuteres paa like fot. En kan ikke overfor en okkupasjonsstyrke si at dette eller hint vil prosedere paa det. Det finnes med andre ord ingen jevnbyrighet. Den forstaaelse som okkupasjonsmyndighetene hevder blir inntil videre avgjørende.

For det første er det uomtvistelig at innen det besatte omraade gaar okkupasjonsmyndighetenes bestemmelser foran den norske regjerings bestemmelser. Den siste kan ikke ved noen forordning forordningsgyldig paalegge den norske befolkning noe eller undlate noe, som okkupasjonsmakten paabyr eller forlanger, saafremt okkupasjonsmaktens paabud ikke ligger utenfor grensene av denne okkupasjonsmyndighets rettslige beføielse. Herav er følgen at en eller ikke senere kan gjøre ansvar gjeldende mot norske borgere fordi disse ikke har rettet sig efter dens - regjeringens -forholdsordrer, naar disse var i strid med okkupasjonsmyndighetenes bestemmelser.

For det annet maa det være klart at okkupasjonsmyndigheten ikke har adgang til aa forføie over eller gi paabud vedkommende verdigjenstander, som ikke er innenfor dens maktomraade. Den vil derfor ikke rettsmessig kunne utnytte fordringer paa personer utenfor okkupasjonsomraadet eller verdipapirer hvis betalingssted er utenfor dette.

Et spørsmål som ikke er ganske lett aa besvare er ikke lenger særlig aktuelt, nemlig om stillingen, hvor en bedrifts organer

hadde tilhuse innenfor okkupasjonsomraadet, mens bedriften selv laa utenfor dette. Min oppfatning var - og er - at i saafall kunne det ikke paalegges styret aa gi bedriften ordre til aa etterkomme okkupasjonsmyndighetenes bestemmelser.

Forinnen jeg forøvrig gaar til enkelthetene, bør det formentlig sies noen ord om administrasjonsraadets stilling og myndighet.

Administrasjonsraadet har en dobbelt hjemmel, opnevningen ved Høyesterett, og godkjenning fra okkupasjonsmaktens side. Allerede den første gir det en betydelig rettslig status. Et land eller en del av et land kan ikke være uten administrasjon, og ved sin forsvinnen efterlot den utøvende og lovgivende myndighet et tomrom, som simpelthen maatte utfylles. Ingen annen enn den fremdeles virkende tredje statsmakt kunde gjøre dette. Vi maa derfor gaa ut fra at Administrasjonsraadet, saalangt myndigheten er det overdratt av Høyesterett er suverent. Enn sterkere blir denne suverenitet ved at det innen visse grenser anerkjennes av okkupasjonsmakten som utførende organ. Saalangt som okkupasjonsmyndighetens myndighet rekker er derfor Administrasjonsraadets bestemmelser, fattet med okkupasjonsmyndighetenes bifall, endelige og bindende, selv om de ligger utenfor hittil gjeldende rettsregler. Hvorvidt der foreligger «absolutte hindringer» for aa følge disse, maa efter sakens natur endelig avgjøres av okkupasjonsmakten.

Følgende spesielle spørsmal er stillet mig og er av mig svart saaledes:

(Forts. side 7)

Redaktørskifte

Som det fremgår av forrige nummer, har Marna Melsom Pedersen meddelt at hun trekker seg som redaktør av Folk og Land. Vi vil understreke at det er med beklagelse vi har måttet akseptere dette.

Marna har gjort et utmerket arbeid som redaktør og skribent. Entusiastisk og energisk - og kompromissløs har hun gitt tid og krefter til avisen.

De synspunkter som førte til at Marna trakk seg, har med den profil styret føler seg forpliktet til å holde og intet med hennes redaksjonelle kvaliteter å gjøre. Vi håper at hennes friske penn fortsatt vil bidra til ettertanke og debatt i avisen. Vi ser frem til fortsatt samarbeide og takker for det som er gjort.

Folk og Lands redaksjonelle linje fikk stor tilslutning på siste årsmøte og avisen søkes drevet videre i samme ånd.

Knut Baardseth

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør: AAGE-H. BERG
Redaksjonssekretær: HAKON WARENDORPH
Forretningsfører: HARALD K. SCHAANNING

Postadresse: Boks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1.
Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo;
mandag og tirsdag kl. 11—15 og onsdag kl. 18—20.
Telefon: (02) 19 06 71 — (Telefonsvarer).
Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 130,- (i omslag kr. 150,-). Utlandet + kr. 10,-.
Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248
Abonnement (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.
Annonser forskuddsbetales med kr. 1,- + m.v.a. pr. spalte m. Minstepris kr. 50,-.
Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG.

Valgdag

Stortingsvalg er forestående. En begivenhet vi ikke skal stille oss likgyldige til. Som Knut Baardseth har sagt i intervju annet sted i avisen, er INOs medlemmer og avisens lesere ikke ensartet hva aktuelle politiske standpunkter angår.

Det forhold som binder oss sammen og har gjort oss til en gruppe, er en felles skjebne som vi mener skyldtes høyt utviklet ansvarsløse overfor folk og land parret med tillit til Vidkun Quisling «da mest det gjaldt».

Tiden har gitt oss rett i meget og også gjort mange handlinger og standpunkter akseptable som dengang ble ansett kriminelle og uetiske.

Ved valget 11. september er det dagen og fremtiden det gjelder. En spesiell situasjon er det at vi har et parti på høyrefløyen som har mulighet for å komme i posisjon til regjeringssamarbeide. Fremskrittspartiet er lansert som ekstremt høyreparti. Det er selvfølgelig feil. Den ideologiske tilnærming mellom AP og Høyre har gjort Høyre til et sentrumparti, og det svekkes nå slik som de øvrige sentrumpartier.

Frp. dominerer høyrefløyen alene - et merkelig fenomen og en underlig posisjon. Det er vel ikke akkurat høyreekstremistisk det fremstår som.

Vel, det får være som det vil. Våre lesere, gamle som unge, ønsker vi bare å minne om at ansvar og nasjonalt sinnelag var våre merkesaker. Vi håper at dere som finner veien til urnene på valgdagen, fortsatt er besjelet av en slik ånd, og at det er det dere gir uttrykk for med deres stemmesedler.

Norske kommunisters danse macabre

Av Knut M. Hansson

Den eminente skuespiller og engasjerte debattant Knut M. Hansson, har et innlegg i Aftenposten 25/7 d.å. som vi håper vil bringe riktig mange til ettertanke. Uten å ta Knut M. Hansson til inntekt for det vi forøvrig måtte ha av meninger og ønsker, tillater vi oss å gjengi innlegget i sin helhet. Vi vil bare minne om at disse synspunkter ble det gitt uttrykk for, ja, sågar som en vesentlig del av vårt tankegods, gjennom mange år før siste krig. Det var basis for handlingene og for dommene. Her er artikkelen:

Norge er et land som er rart. Her kan man kalle seg radikal og samtidig kaste seg jublende om halsen på de mest forhistoriske, reaksjonære og barbariske

regimer og ideologier som tenkes kan.

Hvor mange bra medborgere i ansvarsfulle stillinger har ikke hørt til masseorderen Stalins begeistrede klakører? Mens tallene på drepte steg til millioner, så de ingenting, hørte de ingenting og skjønte de ingenting. Lytt til det Jelena Bonner og Andrej Sakharov har å fortelle oss. Mellom 40 og 60 millioner drepte. Hvor mange lemleste og psykisk nedbrutte?

Tallene er nesten ufattelige, men ikke overraskende for dem som har forsøkt å følge med. Robert Conquests to mammutbøker «Den store terroren» og «The Harvest of Sorrow» (ikke oversatt) dokumenterer overbevisende Stalins og hans med-

(Forts. side 6)

Økonomien god under okkupasjonen

INO's Pressetjeneste

Bildet av hva som skjedde i Norge under krigen og i okkupasjonstiden, er i ferd med å forandres i forhold til den offisielle, norske historieskrivingen i etterkrigstiden. Et av dogmene har vært at Norge som nasjon tapte så enormt økonomisk under okkupasjonen.

At store deler av samfunnet, både i offentlig og privat sektor, tjente gode penger på tyskertiden, har hittil vært et upopulært emne i norsk offentlighet og media. Det er forretningskriftet «Økonomisk Rapport» som i nr. 12 fra 22. juni påviser at Ole Paus harsellerende uttrykk «Alt var så meget bedre under krigen», faktisk har meget for seg når det gjaldt økonomien:

Sysselsetting nådde rekordhøyder

«I økonomien var det faktisk mye som ble bedre under krigen. Sysselsettingen nådde rekordhøyder, bønder og fiskere kastet av seg gjeldsåket . . .»

Dag Ellingsen har skrevet artikkelen, men han støtter seg på et omfattende historisk materiale og bl.a. de forskningsresultater som Olav Wicken ved In-

(Forts. side 6)

Arbeidsløsheten er slutt!
VET DU HVORFOR?
Les brosjyren: Seiren over arbeidsløsheten.
Fåes gratis ved henvendelse til Herolden, Oslo.

Radikal eller ikke?

Jeg har lest at Marna Melsom Pedersen trekker seg som redaktør, hvilket beklages sterkt og grunnen er jo ganske klar. Jeg har også lest det stykket som er opphavet til hele rabalderet. Hvorfor kunne ikke dette komme frem i Folk og Land? Samtidig er det meget annet brennbart som burde taes opp. Hva med fordrivelsen av den tyske befolkning i østområdene? Voldtektene både i øst og vest. Skyting av tilfangetatte Waffen SS soldater. Har noen hørt om voldtekt fra tyske soldater? Den tyske hær med alle dens avdelinger var nok den mest disiplinerte som fantes.

Nei, la oss få et helt annet innhold i avisen. Vi er lei av Elverumsfullmakten o.s.v. og om hvordan vi kjempet mot tysk forvaltning. Jeg trodde vi sloss sammen med tyskerne og ikke drev en NS privat krig mot dem.

Nei, la oss få et helt annet innhold i avisen. Vi er lei av Elverumsfullmakten o.s.v. og om hvordan vi kjempet mot tysk forvaltning. Jeg trodde vi sloss sammen med tyskerne og ikke drev en NS privat krig mot dem.

Det er jo ikke så lenge siden

det var en annen oppvask i avisen.

Dessverre tapte den radikale linjen.

Nei se å få bort disse muldvarpene som hindrer en radikal orientering.

Med vennlig hilsen
Kjell Tønnesen
Halden

Når Tønnesen avslutter med «vennlig hilsen», kunne han vel spart seg insinuasjonen om muldvarper. Vi kan vanskelig se at en slik karakteristikk passer på noen av INOs eller F.&L.s medarbeidere. Men vi «velger å tro» at det er en språklig bukk.

Det Tønnesen skriver om tyskere og det de har vært utsatt for og om deres disiplin, skriver vi så gjerne under på. Det er da også forhold som har vært omtalt i F.&L. flere ganger i årenes løp. Senest i nr. 5 i år. Det betyr ikke at vi føler oss forpliktet til å føre noe defensorat for det na-

sjonalsosialistiske Tyskland. Det gjerer de nok bra selv. Men i den grad det kaster lys over faktiske hendelser og klarlegger våre motiver, er det en del av avisens oppgaver. Derfor er slikt stoff en selvfølge.

Det som imidlertid er viktig å merke seg, er at alle opplysninger ikke minst de som har med de mest ømtålige forhold å gjøre, må være meget vel underbygget, uomtvistelig korrekte. Overfor oss aksepteres ikke «god tro», - vi burde ha visst!

Vi velger fortsatt å tro at Tønnesen ikke har noe ønske om å torpedere INOs arbeide i flg. formålsparagrafen. (Se intervju men formannen i dette nummer av avisen.)

Med hensyn til Elverumsfullmakten kan vi forsikre om at også vi er lei av myten om den. Derfor skriver vi også om den.

Red.

Ikke lakeier, men selvstendige politikere

En av de myter som etterhvert er gått i oppløsning, er at Nasjonal Samlings folk var viljeløse lakeier som gjorde det tyskerne forlangte. Klarere og klarere blir det at forholdet var akkurat det motsatte: Fra Nasjonal Samlings side ble det ført en aktiv og målrettet politikk som tok sikte på å fremme det norske folks interesser både i den aktuelle situasjon og på lengre sikt. Dette var tilfelle såvel på regjerings- som fylkes- og herredsplan.

Fremragende mennesker

En annen myte har vært at Nasjonal Samlings medlemmer var en bande mislykte individer som skulle ta hevn på samfunnet på grunn av sin egen mangel på tidligere fremgang. Også denne myten står sterkt i strid med sannheten. Inn for Nasjonal Samling gikk tvert imot en rekke mennesker som sto midt oppe i gode karrierer og hadde utmerkede resultater å vise for seg. La oss se på noen av dem:

Gulbrand Lunde var dr. chem., sjef for Hermetikkindustriens Laboratorium, en foregangsmann når det gjaldt utnyttelsen av tang- og tareforekomstene rundt kysten og medlem av Det Norske Videnskapsakademi.

Ragnar Skancke var professor i svakstrøm ved Norges Tekniske Høyskole, styrer av svakstrømlaboratoriet og medlem av Det Kongelige Videnskapers Selskap.

Bitger Meidell var professor i forskningsteknikk, leder av Forsikringsseminaret og medlem av Det Norske Videnskaps-Akademi.

Thorstein Fretheim var dyrlege, storbonde og skogeier og tidligere formann for Norges Skogeierforbund.

Kjell Stub Irgens var tidligere kaptein på den norske handelsflåtes flaggskip «Bergensfjord» og «Stavangerfjord» og tidligere formann for Norsk Skipsførerforbund.

Jonas Lie var jurist og offiser. Han hadde vært leder for den internasjonale politistyrken som kontrollerte folkeavstemningen i Saarområde, og var en av våre mest anerkjente politimenn.

Axel Stang var en velsituert gods- og skogeier med stor anseelse.

Eivind Blehr var også en velsituert forretningsmann med store eiendommer.

Alle disse menn sto oppe i sikre karrierer og hadde personlig ingen ting å vinne ved å ta på seg den belastning en ministerpost var.

Oppslutning fra toppfolk på mange områder.

Også utenfor regjeringkretsen besto NS av velansatte og godt etablerte mennesker. Fremstående LO-tillitsmenn som Halvard Olsen, Erling Olsen, Kåre Rein og andre sluttet opp om partiet. Alle de fremste forjempere for Norges polarintresser, Adolf Hoel, dr. Arne

Monrad Johansen, billedhuggeren Wilhelm Rasmussen og mange andre sikre støtter for partiet.

På kommuneplan satt gjerne representanter for bygdens beste slekter som ordførere.

Er det virkelig noen som innbiller seg at folk av denne støpning var lakeier for noe som helst?

Glimrende resultater på mange områder

Hva gikk disse menneskers selvstendige politikk ut på? Det ville kreve et mangebinds verk å svare på det spørsmålet, men her er noen stikkord:

For det første gjaldt det å få landet velberget gjennom den alvorlige kritesituasjon landet i og med okkupasjonen var kommet opp i. Det kunne meget lett ha oppstått hungersnød og stor elendighet. Norge var i meget liten grad selvforsørget med mat, og derfor gjaldt det såvel å skaffe forsyninger utenfra, hvilket i denne sammenheng i all hovedsak betydde Tyskland, som å utnytte egne ressurser maksimalt. Disse oppgaver ble eksemplarisk løst, så eksemplarisk at ministrene Blehr og Fretheim, som var de hovedansvarlige, fikk stor ros av

retten. Det forhindret imidlertid ikke at de fikk langvarige fengselsstraffer. Faktum er at forsyningspolitikken var så vellykket at det norske folk kom ut av okkupasjonen friskere enn det noensinne hadde vært.

Samtidig var det en daglig kamp å sørge for at tyskerne ikke mer enn absolutt nødvendig belastet norsk økonomi. Dette kunne dreie seg om alt mulig fra rekvisisjon av eiendommer og beslagleggelse av kirkeklokker til åpenbar tysk industriimperialisme som måtte forhindres og bekjempes. Dette var en kamp som foregikk såvel på departementsnivå som på det lokale plan.

På det finansielle område ble det styrt med en planmessighet som både forhindret en tøylesløs inflasjon og sørget for at den tidligere så tyngende offentlig gjeld sanert.

Sosialt sett forsøkte man å gjøre det maksimale ut av de begrensede muligheter som forelå. Rasjoneringsordningen hadde en markert sosial profil med favorisering av vordende mødre, småbarn og tungarbeidere. Med tvungen skjermbilledfotografering fikk man lokalisert de tuberkuløse smitekilder og dermed lagt grunnlaget for tuberkuløsens utryddelse. Bedre trivsel på arbeidsplassen ble fremmet gjennom tiltaket «Sol i arbeid». Barnetrygd ble innført. Dette for å nevne noe.

Prisetagning av norske skip ble forhindret ved minister Irgens' glimrende innsats. Også han fikk stor ros av retten og en langvarig fengselsstraff.

Arbeidstjenesten ble organisert og brukt til å gjennomføre en rekke samfunnsnyttige formål.

Dette er som nevnt bare noen smakebiter.

Sikring av fremtiden

Den annen side av oppgaven var å sørge for at Norges frihet og selvstendighet ble bevart dersom Tyskland skulle gå seirende ut av krigen, hvilket det lenge så ut til. Dette var en oppgave som først og fremst Quisling tok seg av med god hjelp av sin fremste utenrikspolitiske rådgiver Finn Støren, men som også en rekke andre ministre deltok i, hver på sitt felt. Det foreligger etterhvert et omfattende materiale som viser hvor intenst denne kamp ble ført. At Tysklands mederlag til syvende og sist gjorde denne innsatsen overflødig, gjør den ikke mindre fortjenstfull.

Jo mer man trenger inn i okkupasjonshistorien, dess klarere blir bildet av målbevisste NS-politikere i planmessig innsats for det land og det folk de satte så høyt.

QUISLING EN PATRIOT SOM TALTE NORGES SAK

INO's Pressetjeneste

Den som hevder dette, er dr. Werner Best som under okkupasjonen i Danmark var Tysklands politiske sjef i landet. Det fremgår av hans nylig utgitte bok «Danmark i Hitlers hånd» som han rakk å offentliggjøre før sin død i sommer. Det har knyttet seg stor spenning til boken fordi Best satte meget inn på å beholde et godt forhold til danskene. På grunn av denne menneskelige holdning, kom han i et skarpt motsetningsforhold til Terboven i Oslo som hele tiden forsøkte å få Best avsatt og selv overta den reelle makt både i Norge og Danmark.

Best forteller derimot at han kom i et stadig nærmere person-

lig forhold til Quisling som aldri ble lei av å tale Norges sak:

«Han la ikke skjul på at hans forhold til Terboven var dårlig og at han følte seg slett behandlet av rikskommisæreren. Og hos Terboven kunne jeg konstatere at han var enda mer fiendtlig stemt overfor Quisling. Da jeg vendte tilbake til København, innså jeg at mitt forhold til den demokratiske regjering i Danmark, var uendelig meget bedre. Det var nesten harmonisk og vennskapelig, når man sammenlignet det med forholdet mellom Terboven og Quisling - enda de begge var nasjonalsosialister.

I tiden som fulgte, oppsto det stadig en voksnede politisk og menneskelig spenning mellom

Terboven og meg. Samtidig skjedde det en voksende tilnærming på det menneskelige plan mellom Quisling og meg (side 296)».

Quisling ville få Terboven avsatt

Best hevder at Quisling konsekvent arbeidet for å sikre Norge en fri selvstendig stilling i Europa og at Terboven måtte bli avsatt og rikskommisariatet opphevet: «Det er klart at Quisling og hans medarbeidere visste om det spente forholdet mellom Terboven og meg, og Quisling dro den konklusjon at han burde søke nærmere kontakt med meg. Hver gang han reiste (Forts. side 6)

Statsminister Scavenius i samtale med dr. Werner Best under okkupasjonen.

Blomster på Quislings grav

Også i år var Quislings grav pyntet med blomster på fødselsdagen.

NS-mann hylles

Den ivrige NS-mannen og flypioneren Trygve Gran var den første som fløy over Nordsjøen. Det skjedde med et lite 80 hestekrefters monoplane av typen Bleriot XI den 30. juli 1914.

Den 30. juli ble det på Sola Hovedflystasjon holdt et flystevne i anledning 75-årsdagen for bedriften. Tredve fly deltok i stevnet. Minnestenen over flyveren ble bekranset, og det samme ble minnesmerket ved landingsstedet ved Orrevatnet i Klepp. Vi er stolte over vår kammerat og kampfelle.

Gammel vane er vond å vende

I en redaksjonell artikkel i bladet «Fiskaren» for 31. august 1988 finner vi følgende:

«Er anlegget for stort? Eller akter man rett og slett å la en lov få tilbakevirkende kraft? I så fall er det første gang i Norge siden Quisling ble skutt.»

Norge hadde Europas hårdeste «rettsoppgjør»

INO's Pressetjeneste

Norge hadde uten sammenligning Europas mest omfattende «rettsoppgjør» etter krigen. Det fremgår av det store standardverket som den danske professor Ditlev Tamm har ajourført og utgitt i annen utgave: «Rettsoppgjøret etter besættelsen». Tamm er professor i retts historie ved Københavns universitet, og i sitt to-bindsværk trekker han paralleller mellom det politiske oppgjøret i Danmark og i de vesteuropeiske land som hadde vært okkupert.

Det fremgår videre at ingen steder hadde seierherrene så ensidig innflytelse over rettsapparatet som i Norge. Seierherrene hadde ikke bare vedtatt provisoriske anordninger med tilbakevirkende kraft. De samme jurister som hadde skrevet disse anordningene satt i stor utstrekning selv og dømte etter dem. Tamm skriver om Norge: «Tilbake står vi med en følelse av at altfor mange ble internert . . . I forbindelse med rettsoppgjøret har man drøftet det spørsmål som ved omtalen av det norske rettsoppgjøret er blitt kalt *Seierherrens justis* (tittelen på høyesterettsadvokat Albert Wiensers bok). Man kan også betrakte spørsmålet som et habilitetsspørsmål - om en dommer kan dømme i en sak når han selv er interessert i utfallet. Spørsmålet kunne reises i Norge fordi noen av de mest fremtredende motstandsledere var dommere og anklagere, som senere fikk

fremtredende stillinger i gjenopprettelsen av rettsoppgjøret. Den norske riksadvokat var motstandsmann, høyesterettsjustitiarius var Hjemmefrontens øverste leder, og det var en tredje, ledende jurist i motstandsbevegelsen som samtidig var en av forfatterne av den norske landssvikanordningen. Han ledet rettsaken mot Quisling.

Problemet ble klart formulert av Quislings forsvarer da han fremhevet at ingen i rettsalen delte Quislings grunnsyn - ikke engang forsvareren (side 722, bind 2).

Nesten hundre tusen

Det politiske oppgjøret i Norge omfattet nærmere hundre tusen mennesker, med familie og pårørende ca. en halv million - eller ca. hver 6. nordmann av landets befolkning i 1945. Av disse ble 46.000 dømt, mens det tilsvarende tall i Danmark var 14.000 av en langt høyere befolkning.

NS-medlemskap var politisk straffbart

Videre fremhever Tamm som jurist betenkelig at i Norge ble passivt medlemskap i NS ansett som en forbyttelse - enda partiet var fullt lovlig! Han kommenterer dette slik: «En viktig forskjell mellom det danske og det norske rettsoppgjør, var at medlemskap i et nazistisk parti ikke var kriminalisert i Danmark. Kriminalisering av medlemskap

i et lovlig, politisk parti, ansees i alminnelighet ikke for å være forenlig med vårt demokratiske system. Det var derfor et positivt moment i det danske rettsoppgjøret at Frihetsrådet stod fast på dette punkt (side 725, bind 2).

Dystre likvideringer

Danmark var som kjent ikke i krig med Tyskland og kunne derfor beholde både riksdag, regjering og konge. I 1943 ble det endog avholdt frie riksdagsvalg i full forståelse med Tysklands politiske sjef i Danmark, dr. Werner Best. Derfor ble motstandsbevegelsens undergravningsvirksomhet og sabotasje-handlinger ansett av mange som malplasererte krigshandlinger som bare kunne ramme den danske befolkning - noe tyskernes motterror også beviste.

Det mørkeste punkt i den danske motstandsbevegelsens virksomhet, var hundrevis av likvideringer av motstandere mot slutten av okkupasjonen. Offisielt het det seg at det bare var angivere som ble myrdet, men senere har dette vist seg å være løgn. Alle ventet at disse mordene etter krigen skulle bli oppklart, men motstandsbevegelsen klarte lenge å forhindre dette ved å opptre som en «stat i staten». Likvideringene var en hovedårsak til den massive motstand som det danske rettsoppgjøret møtte selvom det var langt mindre i omfang enn det norske.

Utrolig, men sant

Mange vil ha vanskelig for å tro det, men 11. august hadde «Aftenposten» i sitt aftenummer følgende leder om den såkalte, «morsmålundervisningen», som bare i Oslo koster rundt hundre millioner kroner i året.

Nordmenn som utvandret til Amerika har vel aldri forlangt at den amerikanske stat skulle sørge for norskundervisning for barna. Men det gjøres for innvandrerbarn i Norge.

I Oslo finnes det barn fra hele 60 nasjoner, og i skolene gis det opplæring i 43 av disse landenes sprog. Ved en skoleklasse i sentrum undervises det i syv forskjellige morsmål. Som følge av dette må undervisningen i norsk bli skadelidende, dessuten er det et stort problem å skaffe kvalifiserte lærere til alle disse spragene. Det finnes lærere ved enkelte skoler som ikke kan snakke norsk!

Dette kan ikke gå stort lenger. Det er vel meningen at disse barna skal bli i Norge resten av sitt liv. Jo før de behersker vårt sprog og kjenner vår kultur, desto bedre. Det er nå en tendens til å satse sterkere på norskundervisningen i Oslo-skolene - og bra er det.

Dessverre er det liten støtte å hente fra Kirke- og undervisningsdepartementet. Statsråd Mary Kvidal er svært opptatt av de organisasjonsmessige sidene ved saken. De fremmedsprog-

(Forts. side 6)

MÅNEDENS PERNILLE:

VALGETS KVAL

Gullet har kommet tilbake fra Interrailsommerferie i Sentral-europa. Det er godt å ha henne hjemme igjen, og hun har meget å fortelle fra sin utlendighet for hun har både hatt ører og øyne med seg. Men jeg, som har valgt å tilbringe ferien i Tigerstaden, har også en del på hjertet. Saksen har vært i flittig bruk, så jeg har litt av hvert å legge frem når samtalen kommer inn på Den Store Dagen, Valgdagen, da vi en brøkdal av et sekund - idet vi slipper konvoluttene med stemmesedlen ned i urnen - tror at vi er med på å ta del i styre og stell.

«Det hundredels sekundet kan jeg spare meg», sier Gullet. «Du har ikke tenkt å stemme nå heller? Jeg har jo kommet inn i vanen, vet du», repliserte jeg.

«Jo, jeg vet det», svarer hun, «men la meg, før vi går videre i samtalen, sitere fra et av de utklippene du ga meg. Det er noe

av det Ole Paus svarte «Dagbladet» i et intervju, som avisen hadde med ham i forbindelse med hans sommerrevy i Bergen. Journalisten spurte bl.a. om hvorfor ingen politikere ble lagt under lupen i denne revyen. Ole Paus ga følgende svar:

«Politikerne snakker om politikerforakt. Hadde det bare vært så vel. Sannheten er at dagens norske politikere har en dyp og grenseløs forakt for befolkningen. Det jeg tar med i mine revyer må jeg ha en viss omhet for. Det har jeg ikke for befolkningsforakterne på Stortinget.»

Gullet legger utklippene fra seg, og ser granskende på meg.

«Jeg klippet det jo ut fordi jeg er fullstendig enig med ham», kommenterer jeg. «Jeg husker jo også Willochs ord i et ukeslutt-intervju i NRK for et par år siden, da han betegnet oss, stemmekveget, som publikum.»

Du var temmelig rystet da du

fortalte det. Jeg husker det godt», skyter Gullet inn.

«Og dette publikum er tilskuerne til et sørgelig skuespill», fortsetter jeg, «eller skal vi si en farselignende tragedie? Eller hva skal vi si om følgende del av en tirade, som Gro serverte, intervjuet av NRK i forbindelse med «Engen/Steen-saken»? - jeg skal fortelle deg om denne såpeoperaen senere. Jo, hun uttalte: «Menneskers rett til å ta del i virksomhet utenom partiene må vi ta avstand fra.»

«Ja der ser du», sier Gullet, «men stemme gjør du». «Jeg er halstarrig når det gjelder bruk av stemmeretten. Forresten finnes det land der det er plikt å stemme.»

«La oss ikke diskutere det», sier Gullet, «men la oss se på hva du stemmer på. Annen mulighet enn å stemme på en eller annen av de listene som er lagt frem finnes ikke. Har du blitt

spurt om hvem du kunne tenke deg på en liste, for å gi ham eller henne din stemme?» Gullet har sarkasme i stemmen. Hun fortsetter: «Du har med andre ord ingensomhelst mulighet til å få et menneske, kvinne eller mann, som du mener burde være på Stortinget, og som står for nettopp det du mener, inn der. I Tyskland har i hvert fall hver velger to stemmer, en på parti og en på kandidat. Og i England er det i hvert fall bare en kandidat for hvert parti og også partiløse, altså personer du kan velge mellom, og ikke partilister.»

«Joda, Gullet, jeg er da klar over alt dette, men jeg er ikke så glad over å ha følelsen av å bli belært.»

«Det var ikke slik ment», sier Gullet, «naturligvis vet jeg at du vet. Jeg vet også, og du har vært inne på det før, at referendum burde være en selvfølgelig sak i et demokrati, men at det bare er

Sveits som har det. Gjennom folkeavstemning kan det sveitsiske folk få sagt sin mening om dette og hint når, er det ikke ti tusen stemmeberettigete, forlanger det. At meningsmålinger er en tvilsom sak, fordi det ikke er tale om hemmelige avstemninger, er vi også enige om. Ja, du går jo så langt som til å si at vi lever under et flerpartidiktatur. Og allikevel stemmer du!

«Du vil m.a.o. antyde at det er jeg som har ansvaret for at du ikke stemmer», sier jeg.

«Det skal jeg motbevise ved å bli med deg til valglokalet», flirer hun. «Kanskje finnes det et parti jeg kunne stemme på. Men ens stemmegivning er hemmelig, vet du. var det forresten ikke en såpeopera, som ble oppført mens jeg var bortreist, som du skulle fortelle om?»

Pernille

Et utdrag fra en kronikk i ARBEIDERBLADET for onsdag, 2. september 1964.

NORGE SLAPP MERKELIG BILLIG FRA OKKUPASJONEN

I frigjøringsrusen var det en utbredt oppfatning at Norge var blant de land som var hardest rammet og led de største tap under den tyske okkupasjonen. Professor Johan Vogt gjør et forsøk på et tilbakeblikk - og slår fast at virkeligheten var en noe annen. Vi slapp i Norge merkelig billig fra den store krigen.

Det er nå, snart tyve år etter frigjøringen fra den tyske okkupasjonen, langt lettere for oss å danne oss et bilde av hva som den gang virkelig foregikk, enn hva vi var i stand til under selve besettelsen.

... Det hersket i Norge ved krigens slutt en utbredt oppfatning at nordmennene hadde lidd mer under den tyske okkupasjonen enn de øvrige okkuperte statene i Vest-Europa, bortsett selvsagt fra Danmark. Vi hadde tvert imot et særdeles beskjedent tap av menneskeliv, sett i relasjon til folketallets størrelse, sammenliknet med alle andre okkuperte land med unntagelse av Danmark. Det er utvilsomt mange som ikke liker å få sine nasjonale legender forstyrrt. De vil sikkert bli meget forbauset over de faktiske talloppgavene.

Vi lå her for det første utenfor de egentlige kampområder. Det forelå på et bestemt tidspunkt en meget stor fare for at Norge skulle bli en viktig slagmark. Hvis de fransk-britiske planene om besettelse av Stavanger, Bergen, Trondheim og Narvik var blitt gjennomført før den 9. april, og ikke avlyst, ville Norge blitt et hovedkampområde, med et sannsynligvis kortvarig bri-

tisk herredømme på Vestlandet, med tysk bombing av alle de viktigste byene og etter hvert tysk erobring i hvert fall av hele Sør-Norge, og kanskje russisk besettelse av de nordiske delene. Våre tap av menneskeliv på grunn av selve krigføringen ville i dette tilfelle kanskje vært det ti-dobbelte av hva det faktisk ble.

Det var i Norge heller ingen hungersnød. Kostholdet i Norge var nok overmåte magert, men nordmennene var likevel ved frigjøringen sunne og friske, hva som vakte stor forbauselse hos de norske myndighetene da disse vendte hjem fra London. I Nederland var det derimot den siste krigsvinter 16.000 mennesker som døde av sult...

Det var bare ett alternativ for det opprettede Quisling-regime, nemlig omdannelse av Norge til et protektorat, i likhet med de okkupasjonssystemer som man fikk i Nederland, Bøhmen og Polen. Vi ville i dette tilfelle hatt et langt større tap av menneskeliv enn hva vi faktisk fikk.

Det ble dengang for det første et dobbeltspill av Hitler. Quisling hadde således, etter hva han fremholdt under rettsprosessen høsten 1945, full tillit til det æresord som Hitler hadde gitt

ham, som germaner, at Norge skulle bli et fritt og uavhengig rike. Vi vet imidlertid, blant annet på grunnlag av Goebels dagbøker, at Hitler overfor sine fortrolige ironiserte over den navitet Quisling viste ved å forestille seg slike muligheter.

Quisling spilte også selv en dobbeltrolle, idet han utad og i hele sin propaganda opptrådte til støtte for den tyske krigføring, på samme tid som han bak kulissene førte en høyst forgyvelses kamp for norske suverenitet mot de tyske makthaveren. Vi vet nå at han i krigens siste par år bare vek tilbake for et brudd med tyskerne, fordi alternativet for hans styre ville bli et tysk protektorat, hva som ville ha påført det norske folk overmåte store byrder.

Det kanskje mest intrikate av alle disse dobbeltspill var de intriger som Terboven førte for å utdype de ideologiske kamper i Norge, blant annet ved igangsettelsen av kirkestriden og lærerstriden. Terboven førte denne provokasjonspolitik, etter hva Ministeralråd Berghold har berettet etter krigen, til å begynne med for «å føre Quisling-løsningen ad absurdum og bevise for Hitler at med Quisling gikk det ikke», og senere for «i godt og ondt å binde Quisling og hans tilhengere fast til den tyske skjebne, og frata dem ethvert håp om igjen å kunne rensvaske seg i nordmennenes øyne ved en antitysk politikk.»

Quisling en patriot . . .

(Forts. fra s. 4)

til Tyskland, kom han - etter å ha gitt beskjed til meg på forhånd - på besøk for å snakke med meg. En gang bodde han som gjest to døgn i min villa... Emnet for våre samtaler var narturligvis Quislings ønske om en formell fredsslutning mellom Norge og Tyskland, Quisling trodde og håpet at jeg gjennom mine forbindelser kunne rapportere om hans bestrebelse til høyere myndigheter i Tyskland. Han kunne ikke vite at jeg selv måtte føre en hård kamp mot Hitlers linje til en hårdere behandling av Danmark».

Quisling: så blir jeg stemplet som forræder

Best forteller at Quisling fortsåts sin skjebne:

«I begynnelsen av 1945 besøkte Quisling meg for siste gang i København. Han kom fra

Berlin hvor han en aller siste gang hadde gjort forsøk på å få en avtale med Hitler slik at Norge kunne trekkes ut av krigen. Quisling var meget deprimerert. Han følte at Hitler hadde handlet ille mot ham. Føreren hadde barskt avvist hans ønsker. I sin forbitrelse røbet Quisling at Hitler derved hadde brutt et løfte til ham da han overtok som ministerpresiden. Jeg skal ikke glemme da Quisling med tårer i øynene sa: Det varer ikke lenge før norske tropper igjen kjemper mot tyske på norsk jord - så blir jeg stemplet som landsforræder».

Den danske regjering søkte etter krigen å unngå en tiltale mot Best. Men den danske motstandsbevegelsen hadde opphisset opinionen slik at det ikke var til å unngå. Først ble han dømt til døden ved lavere rett, deretter til 5 år(!) av lagmannsrett - og endelig til 12 år av høyesterett. I 1951 kunne Best forlate Danmark som fri mann.

Danmarks dyktige statsministre under krigen som var valgt ved demokratisk valg, opprettholdt også etter 1945 et personlig vennsforhold med Werner Best. Hans navn var *Scavenius*.

Norske kommunister . . .

(Forts. fra s. 3)

løpers forbrytelser.

Imens var de norske meningsfellene upåvirket. Det sosialistiske tusenårsrike skinte med usvekkt lysstyrke. Dog kunne man ane understrømmer av uro. Hyldesten vendte seg mot nye idoler. Mao Tse-Tung overtok endel av glansen fra Lenin og Stalin. Han ble et forbilde for de radikale gjennom tiår her i landet. Selv ikke den morderiske kulturrevolusjonen rokket ved dette. Innimellom anropte de troende Enver Hoxha i Albania og Pol Pot i

Caputchea Den som har vært minst i bildet, merkelig nok, er Nord-Koreas lysende sol, folkets helt og forbilde, den geniale og guddommelige - hva er det nå han heter?

Fiende for livet

Det er litt skremmende at mennesker med god utdannelse og adgang til alle dokumenterte opplysninger, kan legge for dagen en slik mangel på dømmekraft. Arnulf Øverland fikk fiender for livet da han allerede tidlig i 30-årene gjennomskuet det sovjetiske forræderi mot alle de idealer det prøvde å bløffe verden med. Men Øverland var en mann med moralsk mot, og dem er det ikke mange av.

Men nå, etter mer enn 70 års livsløgn og virkelighetsflukt, er begeret plutselig fullt. Kommunismenes makabre dans er blitt enda mer grotesk. Fortidens villfarelse og nåtidens nye kommunistiske massemyrderier, med tilhørende masse-tortur og masse-arrestasjoner, må feies under teppet med de vanlige ordgyterier og fiksfakserier. De gamle kommunistiske brødre og forbilder blir utnevnt til fascister. Vips, ferdig med det. Fascister - nazister er noe stygt. Det er vi enige om. Den progressive reformatoren, Deng, er blitt kollega av Mussolini og Hitler. I helsides artikler toer norske kommunister sine hender og roper fy til de fascistiske forbrytelser som blir begått i den himmelske freds navn.

Hvor langt kan livsløgn og hyklerier gå? - Uendelig langt, viser all erfaring.

Når dukker det opp en ny Øverland som har mot til å se at kommunismen og fascismen/nazismen er eneggede tvillinger? Begge prøver å drukne fornuft og sannhet i floder av svulstige ord. Begge er i praksis terrorregimer, spesialister i undertrykkelse, men uten ånd, utenskerpene og uten menneskelige medfølelse.

Pål Steigan tar sjølkritikk for sendrekthet, men nå ser han som vanlig sannheten: De kinesiske makthaverne er blitt fascister. Han definerer fascismen slik: «Ordet betyr i denne sammenhengen hensynsløs og blodig terror mot uskyldige og fredelige mennesker.» Det skriver herr Steigan, mens leserne lukker øynene og tar seg til pannen. Hva er det Steigans meningsfeller har bedrevet i 70 år?

Urolig over at noen kanskje vil tenke akkurat det, kommer Steigan med et bilde som mildt sagt er oppsiktsvekkende: Fridtjof Nansen, observerer han, kan ikke lastes for at hans medarbeider under hungersnøden i Sovjet, Vidkun Quisling, tyve år senere ble landsforræder. Ergo kan ikke Lenin og Mao lastes for at Deng er blitt nazist.

Den lille forskjellen, at Nansen var og forble humanist hele sitt liv, mens de kommunistiske makthaverne aldri har vært annet enn terroristiske masseordere, går Steigan hus forbi. Dengs lille himmelske sidesprang formår nok ikke å sette synlige flekker på veteraner som Mao og Josef Stalin.

INOs formålsparagraf . . .

(Forts. fra s. 1)

F&L.: Men hvordan har det seg. Vi har hørt at du er medlem av skytterlaget? Og at du var med før krigen?

KB.: Jeg betaler kontigenten.

Baardseth begynner å rydde skrivepulten og vi forstår hintet. Pliktene kaller før han tar veien hjem til Stange. Vi takker for pratene og lykkeønsker igjen formannen og INO med valg og fremtid.

Utrolig, men sant . . .

(Forts. fra s. 5)

lige lærerne er organisert i Skolens Landsforbund, som er tilsluttet LO. De reagerer sterkt på å miste jobbene sine og ber om hjelp fra sitt forbund.

I denne saken tror vi det er viktigere å tenke på barnas beste. De vil gjerne lære norsk så raskt som mulig Foreldrenes sprog og tradisjoner får man isåfall pleie i hjemmet eller i fritiden.

Økonomien god under okkupasjonen . . .

(Forts. fra s. 3)

stitutt for Forssvarsstudier er kommet frem til:

«Bøndene og fiskerne hadde god avsetning på sine produkter under krigen. Mye forsvant til Tyskland eller de tyske soldater i Norge, men pene inntekter ble også gjort på svartebørsen. For mange innen primærnæringene var dette en kjærkommen sjanse til å bli kvitt gjeldsåket».

Norsk ungdom sto i kø for å bygge «Festung Norwegen»

Og norsk ungdom sto i kø for å bygge Festung Norwegen:

«Fra forskjellige distrikter ble det rapportert om problemer med å få folk til å jobbe i landbruket, ungdommen foretrakk anleggsarbeid. Tyskerne betalte relativt godt for slike tjenester...»

Hold hjulene i gang

Og folk søkte tyskerarbeide i

stor stil også med støtte fra London-regjeringen! Parolen var denne: Hold hjulene i gang, hold produksjonsapparatet intakt, hold sysselsettingen oppe.

Dermed var meget av legaliseringen gitt for at nordmenn kunne gjøre en betydelig krigsinnsats på tysk side!

Men det var ikke bare kommuner og privatpersoner som ble gjeldfrie. De store fortjenestene kom innen den veletablerte industri. Aller mest fortjeneste hadde de store bedrifter innen bygge- og anleggsbransjen. De bidro i betydelig utstrekning til å bygge «Festung Norwegen» og hverken ledelsen eller de ansatte ble trukket til ansvar etterpå - mens mange passive NS-medlemmer som ikke hadde tjent på krigstiden, ble kollektivt straffet, også økonomisk.

Etter krigen hadde myndighetene spesielt bruk for entreprenørfirma. De kunne fortsatt å arbeide på høygir - trimmet som de var blitt i okkupasjons-tiden!

Industrien

Også industrien kunne selge alt som ble produsert så langt råvarene rakk. Hjemmeindustrien hadde ingen konkurranse fra utlandet. Mange omstillinger og varige moderniseringer ble gjort. Det heter seg at Norge ble for alvor elektrifisert under okkupasjonen, vi lærte selv å bygge våre kraftstasjoner og andre, kompliserte sveiserte-knikker. I 1946 var norsk industri kommet opp til produksjonsnivået i 1939!

Norske borgere . . .

(Forts. fra s. 2)

1. Er paalegg fra Administrasjonsraadet forpliktende for rettssubjekter i det okkuperte omraade?

Svar: Ja, forsaavidt de enten ligger innenfor rammen av norsk lovgivning eller er hjemlet ved bestemmelse av okkupasjonsmakten uten at denne positivt kan sies aa krenke Haagerkonvensjonen.

2. Kan Administrasjonsraadet fritta for forpliktelse fra gjeldende norsk lov og forskrifter?

Svar: Som ovenfor.

3. Kan Administrasjonsraadet foreta forandringer i kontrakter inngaatt med den norske stat?

Svar: Som ovenfor

4. Er nye lover og forordninger som etter 9/4-1940 utstedes av den norske regjering bindende for rettssubjekter i det okkuperte omraade. Gjelder f.eks. det av regjeringen utstedte moratorier i det okkuperte omraade.

Svar: Nei.

5. Er en mann i det okkuperte omraade forpliktet til aa innbetale forfaldne skatter og avgifter til staten og kommunen. Er det i tilfelle m.h.t. kommunene avgjørende om betalingsstedet er innenfor det okkuperte omraade selv om en større eller mindre del av kommunen er utenfor?

Svar: Ja i overensstemmende med Administrasjonsraadet, av okkupasjonsmakten godkjente bestemmelser.

6. Gjelder i bekreftende fall fremdeles en arbeidsgivers forpliktelser til aa trekke skatt?

Svar: Ja.

7. Kan der optrekkes noen grenser for hvad private personer er forpliktet til aa foreta sig for den okkuperende makt?

Svaret gis i og med en henvisning til hvad der foran er sagt om Haagerkonvensjonen.

Faktisk talt vil derfor overfor et paabud fra okkupasjonsmakten ikke være annen grense enn at dette ikke er rettsmessigt og ikke kan forlanges etterkommet, medmindre arbeider er til okkupasjonsshærens behov, og ikke gaar ut paa aa hjelpe okkupanten i hans foretagende mot den norske hær. Erstatning skal i alle tilfelle erlegges.

8. Er det noen formalia aa iakta - før en paatar sig aa utføre arbeider eller utlevere varer?

Svar: Nei, andre enn de som en fornuftig forretningsmann normalt vil forlange oppfylt.

9. Hvad forstaas med «Ytelse in natura og tjenester . . . er til okkupasjonsshærens behov» (Jfr. Haagerkonvensjonens art 52.). Er det her kun tale om mat, drikke etc. (til mennesker og dyr), eller omfatter begrepet alle slags ytelse som «den som kommanderer», anser aa være til hærens behov?

Svar: Kommandomydighetenes begrunnede oppfatning vil være avgjørende for enhver som befinner sig under hans makt.

10. Er en f.eks. forpliktet til aa gjenopbygge en av den norske hær ødelagt bro . . . a/hvis broen paastaas kun aa tjene det okkuperte lands civilinteresser, b/hvis broen utvilsomt i første rekke tjener okkupasjonsshærens interesse?

Svar: Ad a/ Ja. Ad b/ Til gjenoppbygning av offentlige broer er en formentlig i alle tilfelle forpliktet til aa yte sin medvirkning naar det forlanges. Forøvrig vil svaret avhenge av om arbeidet kan sies aa være «Krigsdeltagelse i krigsoperasjoner mot fedrelandet.»

11. Er en forpliktet til aa utføre arbeide paa en flyplass, som kun tjener okkupasjonsshærens militære formaal. Er det i saa henseende noen forskjell om arbeidet gjelder reparasjon av paaført krigsskade eller utvidelse av bestaaende anlegg?

Svar: Som til foregaaende spørmaal. Ja.

12. Naar «alle krigsfornødenheter kan tas», jfr. art. 53, gjelder da dette kun ferdige varer, eller kan et ogsaa forlanges at nye varer produseres.

Svar: Det kan (ikke?) forlanges at en fabrikerer krigsfornødenheter til bruk mot eget lands militærmakt.

13. Er et rettssubjekt i det okkuperte omraade forpliktet til aa opfylle kontrakter inngaatt med rettssubjekter utenfor omraadet?

Svar: Prinsipielt Ja, men selvfølgelig under forutsetning av at promte oppfyllelse av den annen parts forpliktelse er sikret.

14. Er en okkupasjons force majeure for rettssubjekter innenfor det dette besatte omraade m.h.t. kontrakter inngaatt med a) England, Frankrike, b) Tyskland, c) Danmark, d) andre land. Hvordan stiller det seg m.h.t.:

1) opfyllelse av kontrakter av enhver art, som før krigen er inngaatt med rettssubjekter i Tyskland, 2. inngaelse av nye kontrakter med saadanne rettssubjekter?

Svar: Okkupasjonen er force majeure overfor alle okkupantens fiender. Den kan selvfølgelig være generell force majeure, nemlig naar den hindrer fabrikasjon eller leveranse.

I det okkuperte omraade maa en opfylle alle kontrakter, inngaatt paa forhaand med innvaanere av den okkuperte makt. Jeg kan ikke se at der er noen grunn til ikke ogsaa aa slutte nye kontrakter.

*Ærbødigst
Kristen Johansen (sign)*

Norges Industriforbund orienterte så sine medlemmer tilsvarende den 14. juni 1940.

BOKTJENESTEN

Postboks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1. Telefonbest.: (02) 19 06 71

... eks. **QUISLINGS FORSVARSTALE**,
Nummerert praktutgave ..... kr. 150,-
... » **QUISLINGS FORSVARSTALE**. Billigutg. kr. 45,-

Serien «SUPPLEMENT TIL OKKUPASJONSHISTORIEN»:

... eks. Odd Melsom: **På nasjonal uriaspost** ..... kr. 50,-
... » Odd Melsom: **NS og fagorganisasjonen** ..... kr. 50,-
... » Odd Melsom: **Fra kirke- og kulturkampen** ... kr. 50,-
... » Einar Syvertsen: **Også dette bør være sagt** ... kr. 50,-
... » ALLE 4 BIND: ..... kr. 150,-
... » A. I. Bru: **Professor på ville veier** ..... kr. 50,-
... » A. I. Bru: **Her er London** ..... kr. 60,-
... » Adolf Hoel: **Universitetet under krigen** ..... kr. 25,-
... » Walter Fyrst: **Min sti**. NS blir til, o.m.a. .... kr. 95,-
... » Finn Kjelstrup: **Den norske kapitulasjon** ..... kr. 20,-
... » Per Lie: **Sannheten om Telavåg-affæren 1942** .... kr. 15,-
... » Sigurd Myting: **Politisk dømt** ..... kr. 35,-
... » Kai Normann: **Diktene Laurbærkransen** ..... kr. 20,-
... » Arne Tellefsen: **Når forsvaret forfaller** ..... kr. 25,-
... » Arne Stornes: **Spor i vår nære historie** ..... kr. 115,-
... » Trygve Engen: **Jeg er ingen landsviker** ..... kr. 35,-

G A V E B Ø K E R for venner i utlandet:

... eks. Roald Astrup Nielsen: **The «SOLBRIS»
escapade** (Engelsk) ..... kr. 80,-
... » **La Fuga del «SOLBRIS»** (Spansk) ..... kr. 80,-
... » H. Franklin Knudsen: **I was Quislings
Secretary** ..... kr. 55,-

«OPPGJØRET» **BEDØMMES:**

... eks. Forbundet: **Gi oss rettsstaten tilbake** ..... kr. 5,-
... » Forbundet: **§ 104. Mere lys over rettsoppgjøret** kr. 10,-
... » Pastor A. E. Hedem: **Quo vadis Norvegia** ..... kr. 30,-
... » H.r.advokat Albert Wiesener: **ASTRID D.D.D.** kr. 100,-
... » Roald A. Nielsen: **«Solbris Ohoil!»** ..... kr. 100,-
... » Torstein Gunnarson: **Sannheten om
Kirsten Flagstad** ..... kr. 150,-
... » H.r.advokat Albert Wiesener: **Lys over
landssvikoppgjøret** ..... kr. 145,-
... » Jørgen Sehested: **Broholmøtet** ..... kr. 75,-
... » Ditlev Tamm: **Retsoppgjøret efter besættelsen.**
2 bind ..... kr. 200,-

FRONTKJEMPERNE:

... eks. Richard Landwehr: **Frontfighters. The Norwegian
Volunteer Legion of the Waffen SS.** ..... kr. 150,-
... » Schreiber: **Kampf unter dem Nordlicht** ..... kr. 200,-
... » Werner Haupt: **Leningrad, Wolchaw, Kurland.
Bildbericht der Heeres-gruppe Nord 1941-1945.** kr. 240,-
... » Paul Hausser: **Soldaten wie andere auch** ..... kr. 200,-
... » Hans Werner Neulen: **Europa und das 3. Reich** kr. 200,-
... » Hans Werner Neulen: **An Deutscher Seite**
Fremragende om norske o.a. frivillige på
tysk side i Waffen-SS og Wehrmacht ..... kr. 200,-
... » R. Schulze-Kossens: **Militärischer Führernach-
wuchs der Waffen-SS. Die Junkerschulen** ... kr. 250,-
... » Sigurd Senje: **Glemte soldat** ..... kr. 100,-
... » **Gebirgsjäger im Bild** ..... kr. 240,-
... » **Panzergrenadiere der Panzerdivision
Wiking im Bild** ..... kr. 240,-
... » **Europäische Freiwillige im Bild** ..... kr. 280,-
... » Munin-Verlag: **Wenn alle Brüder schweigen.**
Grosser Bildband über die Waffen SS ..... kr. 350,-

Legg til kr. 15,- for forsendelser ved forskuddsbetaling til:
Postgiro 5 15 46 38. Bankgiro 6063.05.01248 eller ved sjekk, i
kontanter eller frimerker. (Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. .... som betales slik: .....

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr.: ..... Sted: .....

Busstur til Østerrike

i tiden 22/9 til 6/10 1989. (15 dager).
Noen få plasser ledige, påmelding omgående.

Be om program.

Tlf. (03) 81 90 44 - (02) 12 12 74

EN ANNEN SKOLEPOLITIKK

Skriv det ned!

Om et knapt år begynner «femtiårsjubileene», og de vil være ved i fem år. I den anledning vil det bli satt fram en lang rekke tvilsomme påstander om hva som foregikk under okkupasjonen. Vi må være best mulig forberedt på å slå ned på uetterrettelighetene.

Fremdeles lever noen tusen mennesker som av personlig erfaring vet hva som skjedde på vår side under okkupasjonen. Svært mange av våre lesere og kanskje også du er blant dem. Muligens har du vært borti en spesiell sak eller opplevd en viss episode. Da er det viktig at du skriver det ned. Om du ikke gjør det, kan din spesielle viten gå tapt.

Det er uhyre viktig å få slått fast hva som virkelig skjedde og hvorfor. Vi opplever dessverre alt for ofte at våre motstandere hverken har et korrekt bilde av hva som skjedde eller hvorfor det skjedde. Selv der de har oppfattet hva som skjedde, begriper de ikke hva grunnen var. Det er opp til deg og meg å gjøre det klart for dem.

Skriv ned dine opplevelser og erfaringer og send resultatet til vår redaksjon! Vi må vite ditt navn, men utad blir du anonym hvis det er det du ønsker.

Forrøderi

De som leser avisens innsenderspalter, husker sikkert mitt innlegg i fjor i mai. Jeg fortalte der om et møte på en kafe på Hamar hvor vi tilfeldigvis traff en gammel klassekamerat fra før krigen. En kamerat som gikk en annen veg under krigen enn vi gjorde, og på grunn av dette ble kontakten den gang brutt. Vi husket ham som en forsvarsvenn og antikommunist. Våre veier skiltes altså under krigen på grunn av at han fortsatte som Quislings ungdom.

Vi var av de hårdeste «dommere» etter krigen, men vårt tilfældige møte i fjor ga oss en del å tenke på. Var disse mennesker så forferdelige som vi fikk høre fra London og senere i illegale aviser, var de etter 9. april 1940 helt andre og onde mennesker, og hvordan har de klart seg så bra som de vi kjenner av dem har gjort etter krigen om de tilhørte samfunnet «søppel»?

Vi har faktisk hatt mye kontakt med denne person siste året, og har lest den litteratur som vi har kunnet oppdrive. Dette har faktisk fått oss til å anse at det nå er tid for en revurdering av rettsoppgjøret. Et nøytralt svenskt

institutt har sagt at det ikke var straffbart å være NS under krigen. En nå avdød milorg-mann og stortingsrepresentant sa for noen år siden offentlig at oppgjøret måtte gjøres om. En major (Lingemann) har uttalt seg positivt om frontkjempere som idealister. Vi spør: Hvem gjorde mest for tyskerne, tyskerarbeiderne som bygde flyplasser og ubåtbunkere eller de som var NS og forsøkte å holde samfunnet gående, forsøkte å hindre okkupasjonsmaktens framferd?

Folkeretten sier at landets befolkning skal holde maskineriet i gang. Grunnen for hatet fra krigen beror nok på at myndighetene som la landet åpent, måtte redde sitt eget skinn, og 300 000 tyskerarbeidere kunne man ikke sperre inne. Da passet det bra med Nasjonal Samling. I dag er det ikke så mange som fordømmer NS. De som gjør det, er eldre som ikke vil innrømme at feil ble begått. Jeg håper at det er så høyt i taket i avisen at dette blir inntatt. Det må man kunne skrive uten å bli regnet for nazist.

Kåre Nergaard
I Hamar Arbeiderblad 18/4-89

På bakgrunn av den pågående debatt om forfallet i den norske skole kan det være av interesse å se på hva Nasjonal Samling mente om skolepolitikken.

Nasjonal Samlings programpost for skolen lød som følger: «Bedre skoleutdannelse på kortere tid med større vekt på karakterdannelse, samfunnsånd, kroppsutvikling og det praktiske livet. En samlet skoleplan med spesialisering etter den enkelte elevs anlegg og fremtidsplaner, og etter samfunnets behov. Ved stipendier bekoster staten den høyere utdanning av særlig begavet ungdom. Forskningsinstitutter og fagskoler utbygges».

I et foredrag i serien «Norges nyreisning» under okkupasjonen kom ekspedisjonssjef Johannes Norvik nærmere inn på hva man mente med spesialisering etter den enkelte elevs anlegg. Han sa bl.a.:

«Folkeskolens barn skal alle lære det samme og gå med samme fart gjennom det som skal læres, og det eneste som avgjør hvem som går sammen, er dåpsattesten. En elev som ender som verdenskjent vitenskapsmann, skal gå sammen med en som faller samfunnet tilbyrde, fordi han ikke har intelligens nok til å greie seg selv. Regnestykkene skal være de samme, leksene de samme, farten den samme, den begavede må ikke hoppe over en klasse, og den som ikke evner å følge med, bør ikke flyttes ned. Dette er fra tid til annen innskjerpet i diverse departementsskrivelser og uttalelser fra kompetent hold. Alle skal marsjere i jevn og langsom takt gjennom folkeskolen. Barna er å betrakte som bunter av fyrstikker, like lange og tykke, og klassene er esker

som hvert år flyttes en hylle opp. Ensetting. - Demokratisk ensetting, noen har kalt det misforstått demokrati.

Det er jo alment kjent at enkelte barn ikke nådde lenger enn til 5. og 6. klasse, mens flinke barn satt og kjedet seg, fordi kameratene var så langsomme i oppfatningen. Men slike erfaringer fikk liten betydning for vår praktiske skolepolitikk.

Hvorfor har vi slik merkelig ensrettethet i et demokratisk samfunn? Jo, fordi vi søkte å innbille hverandre at menneskene er like, og da er det egentlig ikke så misforstått. Jo mer utpreget demokratiet er, jo fastere holder det på den innbilningen. I det gamle Aten, ble høye embetsmenn, arkonter, rådherrer og dommere uttatt ved loddtrekning; når alle er like, er loddtrekning nemlig logisk og rettferdig. Sett på denne bakgrunn er vår ensetting kanskje ikke likevel så misforstått. I Norge seiret den ensrettede masseskolen i 1935 og 1936 som i 1920, fordi vi trodde at den var så demokratisk, og alle pedagoger som hadde noe å si, skrøt svært av de nye lovene. De som ikke kunne være så helt enige i skrytet, tidde stille. Protester hadde ingen hensikt, mekaniseringen måtte ha sin gang til alle så at «fyrstikk»-skolen likevel ikke var det beste.

Samfunnet har mest bruk for de intelligente; de skal bli lederne, og jo før de kan skilles ut og gis oppgaver som passer for deres intelligenstrinn, jo bedre. Når det i en og samme klasse sitter sammen barn på 5 års-, 6 års-, 7 års-, 8 års-, 9 årstrinnet med hensyn til evner, må det være uheldig. Ser vi på individet, vil vi være tilbøyelig til å synes mest synd på undermåls-

barnet. Det må daglig merke at det kommer til kort, og en fast og sikker grunn for mindreverdighetskomplekser legges i sjelen på det. Men ser vi på samfunnets tarv, bør vi være klar over at der er verst med den begavede, som ofte blir ugidelig og kommer inn i et skjævt spor på grunn av for lite arbeid for tanken. Han selv taper ved det, og samfunnet får ikke fatt i ham. Det norske samfunn har imidlertid hatt råd til å la det gå litt skjævt. Likhetsidéen har vært det viktigste.»

Etter en gjennomgang av de engelske og tyske skolesystemer, som begge inneholdt elementer vi kunne lære av, konkluderte Norvik: «Vårt system med 7-årig udiffersensiert folkeskole kan nok forlikes med den sosiale rettferdsfølelse, som krever at likhet eller ulikhet i utdanning ikke skal avhenge av foreldrenes økonomiske status. Men den forlikes ikke med det biologiske syn som krever at de dyktigste ikke hindres. Det er skadelig for samfunnet ikke å gi dem fri bane, og det er urettferdig mot individene. Det er også upedagogisk...»

Har du
betalt
blad-
pengene?

Forkastelig og dumt

Det har vært en del beklagelige ildpåsettelser og sprengninger rettet mot innvandrere. Av og til kan man ha mistanke om at det dreier seg om provokasjoner som har til hensikt å vekke avsky for «rasismen». Andre ganger ser det ut til å ha vært vanlige pøbelstreker uten noen bestemt hensikt, men det har dessverre også vært tilfeller der umoden ungdom har villet demonstrere sin uvilje mot innvandringspolitikken. Det er like forkastelig som dumt.

Motstanden mot dagens innvandrerpolitikk er meget stor,

selv om mange kvier seg for å gi særlig uttrykk for det av frykt for å bli stemplet som «rasister» og «nazister». Men én ting er sikkert: Motstanden blir ikke forsterket av disse ildpåsettelsene og sprengningene. Det kan tvert om føre til det motsatte fordi skikkelige mennesker ikke vil assosieres med voldshandlinger og ekstremisme.

I det hele tatt: Det er såvel umoralsk som taktisk uklokt å rette sin vrede mot innvandrerne som enkeltmennesker. Det eneste de har gjort, er å forsøke å forbedre sin situasjon, og

det kan ikke bebreides dem. All vrede og motstand må søke et annet mål: de politikere og myndigheter som fører en politikk som allerede nå skader vårt land og folk og i enda større grad vil gjøre det på lengre sikt. Denne politikken er i virkeligheten ikke annet enn en masseimport av problemer av tildels meget alvorlig art.

Tilslutt et advarende ord både til politikere og media: hvis man fortsetter å legge lokk på innvandringsdebatten som nå vil trykkes og dermed faren for eksplosjoner øke.

Abonner på «Folk og Land»
til et ungt menneske!

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 11—14, onsdag kl. 17—20.

Postadresse: POSTBOKS 924 SENTRUM, 0104 OSLO 1.

Kontoradresse: ENERHAUGSPlassen 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.

«FOLK og LAND» — Postboks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1.